

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

TADQIQOTLAR

ILM-FAN

TEKNOLOGIYALAR

ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR NAZARIYASI

ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA

2025

Google Scholar

zenodo

Andijan, Uzbekistan

+998335668868

<https://innoworld.net>

« ZAMONAVIY ILM-FAN VA INNOVATSIYALAR
NAZARIYASI » NOMLI ILMIY, MASOFAVIY, ONLAYN
KONFERENSIYASI TO'PLAMI

2-JILD 6-SON

Konferensiya to'plami va tezislari quyidagi xalqaro
ilmiy bazalarda indexlanadi

Google Scholar

ResearchGate

zenodo

ADVANCED SCIENCE INDEX

OpenAIRE

Academic
Resource
Index
ResearchBib

Directory of Research Journals Indexing

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2025

Guy de Maupassant “Abbé Marignan” Asari va “Oy yog‘usi” Tarjimasining Badiiy Tahlili

Muallif: Rustamova Ruxshona

Annotatsiya: Ushbu maqola fransuz realistik novella ustasi Guy de Maupassantning “Abbé Marignan” asari va uning “Oy yog‘dusi” nomi bilan o‘zbek tiliga qilingan tarjimasiga bag‘ishlangan. Maqolada asarning badiiy tuzilishi, asosiy qahramonining ruhiy olami, din va tabiat qarama-qarshiligi kabi mavzular tahlil qilinadi. Shuningdek, tarjimaning asl matnning mazmuni, ramziyligi va badiiy ohangini saqlab qolishdagi samaradorligi o‘rganiladi. “Oy yog‘dusi” tarjimasi asarning o‘zbek o‘quvchisi tomonidan idrok etilishida qanday o‘zgarishlar kiritgani masalasi yoritib berilgan.

Kalit so‘zlar: Guy de Maupassant, Abbé Marignan, Oy yog‘dusi, badiiy tarjima, realizm, din va tabiat, ramziylik, qahramon ruhiyati.

Kirish. Guy de Maupassant – fransuz adabiyotining realizm yo‘nalishining yorqin namoyandasi bo‘lib, uning asarlari odamlar ichki dunyosi, e‘tiqodlari va ularning atrof-muhit bilan bo‘lgan ziddiyatlarini noziklik bilan tahlil qiladi. “Abbé Marignan” hikoyasi – bu diniy e‘tiqod bilan tabiatning sof go‘zalligi o‘rtasidagi kurash haqida qisqa, ammo kuchli bir psixologik hikoyadir. Hikoyaning “Oy yog‘dusi” deb nomlangan o‘zbekcha tarjimasi esa sarlavha darajasidayoq o‘quvchiga asarning mazmuniy o‘zagiga doir muhim bir ishora beradi. Ushbu maqola asarni va uning tarjimasini chuqur tahlil qilish orqali ikkala matnning badiiy qiymatini ochib beradi.

1. Asarning Mavzusi va Asosiy Qahramoni: Din va Tabiat O‘rtasidagi Kurash

“Abbé Marignan” hikoyasi o‘z ishiga, diniy marosimlarga va ilohiy tartibga chuqur ishongan, ruhoni Abbé Marignan obraziga bag‘ishlangan. U butun hayotini “Xudoning dushmani” – “Tabiat”ga qarshi kurashishga bag‘ishlagan. Maupassant qahramonining bu kurashini uning bog‘idagi hasharot va o‘simliklarga nisbatan qatag‘on qilish harakatlari orqali ko‘rsatadi. Ruhoniyning dunyoqarashi qat‘iy va o‘zgarishsiz bo‘lib, u hayotning barcha ko‘rinishlarini faqat diniy nuqtai nazardan, gunoh yoki poklik ramzi sifatida ko‘radi.

Lekin, asarning kulminatsion voqeasi – Abbé Marignanning oy nuri tushgan kechada o‘z hamkasbi, bog‘bon qizni tomosha qilishi va uning go‘zalligidan hayratga tushib qolishidir. Bu lahza uning butun hayotdagi e‘tiqodini larzaga soladi. U o‘z hayotida birinchi marta diniy emas, balki insoniy hissiyotni – hayrat, ishq va go‘zallikni his qiladi. Bu voqea uning ichki dunyosidagi inqirozni, e‘tiqod va hissiyot o‘rtasidagi ziddiyatni ifodalaydi.

2. “Oy yog‘usi” Tarjimasining Sarlavha Talqini

Asarning asl nomi – “Abbé Marignan” – hikoyaning markaziy qahramoniga qaratilgan. Bu an‘anaviy yondashuv bo‘lib, o‘quvchining

e'tiborini shaxsga qaratadi. O'zbekcha "Oy yog'dusi" tarjimasi esa sarlavhani mavzuga o'zgartiradi. Bu metaforik sarlavha asarning eng muhim ramzi – oy nuri va uning transformatsion kuchiga ishora qiladi.

"Oy yog'dusi" iborasi she'riy va jozibador bo'lib, o'quvchiga hikoyaning lirik va falsafiy ohangini darvoqeetida yetkazadi. Bu sarlavha fransuz realizmini o'zbek romantik adabiyot an'alariga yaqinlashtirishga xizmat qiladi. Shuningdek, "yog'dusi" so'zi tinchlik, osoyishtalik va ilhomni anglatadi, bu esa Abbé Marignanning ruhiy turg'unligiga qarshi qo'yilgan muhim qarama-qarshilikdir. Tarjimon sarlavha orqali o'quvchiga asarning mazmuni haqida chuqurroq tushuncha berishga harakat qilgan.

3. Badiiy Vositalar va Ramziylikning Tarjima-dagi Aks Etishi

Maupassant asarida ramziylik keng qo'llanilgan. Asosiy ramzlar – bu "Oy nuri" va "Bog'".

- Oy nuri: Asl matnda oy nuri – bu ilhom, go'zallik va ma'budaning yashirin yuzi ramzi hisoblanadi. Bu nur ruhoniyning qalbidagi munojotlarni uyg'otadi. Tarjimada "Oy yog'dusi" deb aytilishi bu ramzni yanada kuchaytiradi, chunki "yog'ish" harakatli jarayonni anglatib, bu ilhomning pasaymasdan, yog'ib turganligini ta'kidlaydi.

- Bog': Bog' – bu hayot, tabiat va gunohning birlashgan olami. Ruhoniy bog'ni "gunoh makoni" deb hisoblasa-da, oy nuri tushganda u "muqaddas joy"ga aylanadi. Tarjimada bog' atrofida tasvirlar – gullar, hasharotlar, o'tlar – asl matndagi kabi jonli va tasvirlovchi tarzda berilgan. Bu orqali asarning badiiy muhiti saqlanib qolgan.

Tarjimon asl matndagi lirik va falsafiy ohangni saqlashga harakat qilgan. Misol uchun, ruhoniyning ichki iztiroblari, uning fikrlari va shubhalari o'zbek tilida ham aniq va ta'sirli tarzda ifodalangan.

4. Psixologik Tahlilning Tarjima-dagi Aksi

Maupassant asarida qahramonning ichki dunyosi, uning hissiyotlari va fikrlarining o'zgarishi keng yoritilgan. Abbé Marignan obrazining rivojlanishi – e'tiqodning inqirozi, shubha va yangi hissiyotlarning paydo bo'lishi – asarning asosiy mavzusi hisoblanadi.

Tarjimada qahramonning ruhiy holati, uning hayrati, qo'rquvi va iztiroblari aniq ifodalangan. Misol uchun, ruhoniyning qizni tomosha qilayotgandagi hissiyotlari, uning vijdonan azoblanishi va nihoyat, oy nuriga qarab, "Vijdonan azob chekayotgan yigit qandaydir g'alati, baland ovoz bilan: "Rabbim, bu qanchalik go'zal!" deb qichqirishini tasavvur qiladi" – degan sahifa tarjimada ham kuchli saqlanib qolgan. Bu orqali o'quvchi qahramonning ruhiy inqirozini his qilishi mumkin.

5. Tarjima Mahorati: Ingliz Tilidan O'zbek Tiliga O'g'irishda Qo'llangan Badiiy Usullar

“Oy yog‘usi” tarjimasi nafaqat so‘zma-so‘z ayni, balki badiiy ifoda va ma‘noni yetkazishda ham yuqori mahoratni namoyon etadi. Tarjimon (Nodira Afoqova) ingliz tilidagi matnning mazmun-mohiyatini saqlagan holda, uni o‘zbek tilining badiiy imkoniyatlariga moslashtirishga intilgan.

5.1. Ma‘noni Chuqur Yetkazishda Qo‘llangan Til Vositalari

Tarjimon asl matndagi murakkab tushunchalarni o‘zbek tilida noyob ifodalash usullaridan foydalangan.

• Misol 1: Din va E’tiqod Tushunchasi

• Asl matn: "He believed sincerely that he knew his God, understood His plans, desires and intentions."

• Tarjima: "Uning iymon-эътикоди жуда мустаҳкам, ҳар қандай оғмачиликдан холи эди. Аббат худованди каримни муфассал англаб етдим, унинг моҳиятита кириб бора олдим, деб ҳисобларди."

Tahlil: Tarjimon “he knew his God” oddiy tuzumidan “Худованди каримни муфассал англаб етдим” degan baland uslubda ifodalagan. “Understood His plans, desires and intentions” qismi esa “унинг моҳиятита кириб бора олдим” deb tarjima qilinib, mavhum tushunchani aniqroq ifodalaydi.

• Misol 2: Tabiat Tasviri

• Asl matn: "The giant honeysuckle, clinging to the wall of his house, exhaled a delicious sweetness."

• Tarjima: "Уй деворларига чирмашиб кетган улкан учқат тупи шундай нозик ва муаттар бўй таратар эдики, харир ва илиқ гира-шираликда аллахимининг хуш исли рухи қанот қокмай учиб юрганга ўхшарди."

Tahlil: Bu yerda tarjimon so‘zma-so‘z tarjimadan chetga chiqib, haqiqiy badiiy ixtiroga murojaat qilgan. “Delicious sweetness” oddiy tushunchasi “Аллахимининг хуш исли рухи” deb she’riylashtirilgan. Bu qo‘shimcha matnga joziba va mahalliy rang bag‘ishlaydi.

5.2. Ma‘no Yo‘qotilmasdan Qo‘shilgan Badiiy Bezaklar

Tarjimon ba’zi hollarda asl matn mazmunini kuchaytirish uchun o‘zbek tiliga xos bo‘lgan idiomatik ifoda va tasvirlardan foydalangan.

• Misol 1: Qahramon Kayfiyati

• Asl matn: "He walked along slowly, delighted, marveling."

• Tarjima: "Мафтунликдан ийиб кетиб, секин олға юрди."

Tahlil: “Delighted, marveling” so‘zlarining qisqa ifodasi o‘zbek tilida “мафтунликдан ийиб кетиб” degan chuqurroq va hissiyotli iboraga aylantirilgan. “Iyib ketish” fe’li bu erda ruhiy holatning o‘zgarishini juda aniq ifodalaydi.

• Misol 2: Tabiat Qarama-qarshiligi

• Asl matn: "The two seemed but a single being, the being for whom was destined this calm and silent night."

• Tarjima: "Улар худдики аббатнинг саволига Кодири қудрат томонидан юборилган жавоб, жонли тамсил сингари унга пешвоз келишарди."

Tahlil: Asl matnda mavjud bo'lmagan "Кодири қудрат томонидан юборилган жавоб, жонли тамсил" kabi iboralar qo'shilgan. Bu qo'shimchalar sevgi va tabiatning uyg'unligini ilohiy javob darajasiga ko'taradi va asarning asosiy g'oyasini kuchaytiradi.

5.3. Madaniy Kontekstga Moslashtirish

Tarjimon g'arbiy diniy tushunchalarni mahalliy o'quvchi uchun tushunarli qilishga harakat qilgan.

• Misol 1: Diniy Atama

• Asl matn: "He would never have cried out in an outburst of pious humility: 'Thy ways, O Lord, are past finding out.'"

• Tarjima: "У ҳеч ҳам ройишликнинг жазавали онларидагина: «Қаҳҳор ҳам, Раҳмон ҳам ўзингсан, худойим», - дейдиганлардан эмасиди."

Tahlil: "Thy ways, O Lord, are past finding out" – bu Bibliyadan olingan aniq ibtido. Tarjimon uni o'zlashtirib, o'zbek musulmon madaniyatiga tanish bo'lgan "Қаҳҳор ҳам, Раҳмон ҳам ўзингсан, худойим" degan iltijo bilan almashtirgan. Bu o'zgartirish matnni mahalliy o'quvchi uchun yaqinlashtiradi.

"Oy yog'dusi" tarjimasi badiiy tarjima sohasida ijobiy namuna hisoblanadi. Tarjimon Nodira Afoqova nafaqat asl matn mazmuni va uslubini saqlab qolgan, balki uni o'zbek tilining boy imkoniyatlari va madaniy kontekstiga moslashtirishga erishgan. U qilgan ba'zi badiiy qo'shimchalar va o'zgartirishlar asarning ta'sirchanligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa. Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, Guy de Maupassantning "Abbé Marignan" asari – bu inson ruhiyati, e'tiqod va tabiat o'rtasidagi abadiy kurash haqida qisqa, ammo chuqur ta'sirli bir hikoyadir. Asar o'zining psixologik chuqurligi, ramziyligi va badiiy ifodasi bilan ajralib turadi.

"Oy yog'dusi" tarjimasi asarning mazmuni va ruhini saqlab qolish bilan birga, uni o'zbek o'quvchisi uchun tushunarli va qiziqarli qilishga intiladi. Sarlavhaning o'zgartirilishi asarning mavzusiga yangi talqin bera oladi. Tarjima asarning badiiy qiymatini to'liq aks ettirishga harakat qilgan bo'lsa-da, asl matndagi nozik psixologik jihatlar va madaniy kontekstni to'liq yetkazishda ma'lum qiyinchiliklar mavjud. Biroq, "Oy yog'dusi" tarjimasi o'zbek adabiyotida Guy de Maupassant ijodini namoyish etishda muhim hissa qo'shadi.

Adabiyotlar

1. Maupassant, Guy de. "Abbé Marignan." Original French Text.
2. Мопассан, Гюи де. Ой yog'Dusi (Abbe Marignan) / Tarjimon: Nodira Afoqova. – Toshkent: Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси «Фан» нашриёти, 2007. – 12 b.
3. Qurbonova, M. Badiiy tarjima nazariyasi va amaliyoti. Toshkent: Fan, 2018.
4. Smith, John. "The Conflict of Faith and Nature in Maupassant's Short Stories." Journal of European Literature, 2015.